

A TANULÓK ÖNIGAZGATÁSA AZ
OSZTÁLYKÖZÖSSÉGEKBE — A FIÚK ÉS A LÁNYOK
AKTÍV RÉSZVÉTELÉBEN MUTATKOZÓ
KÜLÖNBSÉGEK*

A nemek szerepének szocializálódása összetett és több dimenziójú jelenség. Lynn szerint¹ a nem szerepének három aspektusa: az identifikáció, a preferencia és az adaptáció egymással szoros összefüggésben áll. Magára a folyamatra ugyanazok, vagy hasonló törvényszerűségek érvényesek, mint a szocializálódásra általában.

A pszichológiai és szociológiai vizsgálatok arról tanúskodnak, hogy a nemek közötti különbségek kultúránként változnak és kisebb vagy nagyobb mértékben a szocializálódás minden tényezőjének és forrásának befolyása alatt állnak. Ezek a különbségek leggyakrabban az öltözködésmódban, a játékban, a viselkedésben, a szokások elsajátításában, az értékítéletekben, a pályairányultságban, a társadalmi tevékenységek formáiban és mértékében, stb. nyilvánulnak meg. Idővel egyes különbségek kevésbé szembetűnőekké válnak vagy eltűnnek, ezzel szemben más oldalról újak jelentkeznek. Hasonló következtetésekhez jutott Malinowsky, Mead, Kluacholn és mások, antropológiai kutatásaik során.

Az említett kritériumok tekintetében megmutatkozó különbségek a női és férfi szerep között a születéstől kezdődően fokozódnak, éspedig először és legfőképpen a családban, később pedig a szocializálódás többi tényezőjén és forrásán keresztül is. A család, a szociális tanulás különböző formáin keresztül (a kondicionálás, a modell alapján való és a belátásos tanulás útján) illetve a modell alapján való tanulás különféle módzatai által (azonosulás, szereptanulás) rendkívül intenzív hatást fejt ki a nemekkel kapcsolatos jellegzetességek (*sex-typing*) fokozására. Ezt támasztják alá a szociális tanulás elmélete sok képviselőjének — Bandura, Walters, Mowrer, Sears, Miller, Dollard és mások — kutatási eredményei is, jóllehet a szociális tanulás feltételes reflexes elméletének behaviorista felfogása (S—R tanuláselmélet), valamint a szocializálódás kognitív fejlődési elmélete (Piaget, Kolberg) ettől jelentős mértékben el-

* — az Odeljenska zajednica kifejezést osztályközösségnek fordítjuk, az iskolai munka és tanulóközösségi tevékenység alapkeretét értve alatta.

térő módon magyarázza a szociális tanulás alapjait, illetve magát a szocializálódást.

A család kialakítja a fiúk és lányok kívánt tulajdonságainak sztereotípiáit. Ez a sztereotípiák részben a kultúra sztereotípiája is. Ezek tartalmazzák az egyik vagy a másik nem kívánatos, azaz pozitív tulajdonságait^{2, 3}

A külföldi és a hazai kutatások^{4, 5} arról tanúskodnak, hogy a harmadik és a tizedik életév között a fiúk szinte szabályszerűen fokozottabban azonosulnak nemi szerepükkel.

A férfi-szerep sok tekintetben felsőbbrendű, illetve a női szerep alacsonyabbrendű helyzetéből kiindulva, társadalmunk különféle módon — az oktatási és nevelési rendszer útján kiváltképp — társadalmunk általános humanizálásával összhangban, a nők részvételének fokozásával az élet és a munka minden területén — különösen az öngazgatásban — törekszik a nemek közötti viszony humanizálására, a nemek közötti egyenjogúság biztosítására. A férfiak és nők társadalmi angazsálása közötti különbségek — különösképpen az öngazgatásban való angazsáltságot illetően — ennek ellenére szemmel láthatóak.

Mikor figyelhető meg először ezeknek a különbségeknek a jelentkezése? Vajon a felnőttek hatására alakulnak-e ki, vagy spontán módon, amikor a gyermekek az általános iskolában először találkoznak az öngazgatási funkciókkal, a későbbiek folyamán pedig mennyiségileg és minőségileg tovább transzformálódnak? Előfordulhat, hogy az általános iskolában alakulnak ki, az iskolai öngazgatás gyakorlatában, a fiúk és lányok más-más angazsálása következtében, az osztályközösség legfontosabb funkcióinak és szerepeinek (elnök, titkár, pénztáros, tisztaság-felügyelő) betöltésekor? . . .

Az ebben a munkában közreadandó adatok egy 1979-ben Vajdaságban végzett széles körű kutatás eredményeinek egy részét képezik.

A kutatás tárgya

A kutatás tárgyaként azoknak a szempontoknak a vizsgálatát határoztuk meg, melyek közrejátszanak a fiúk és lányok angazsálásában a tanulói öngazgatásban, az osztályközösség legfontosabb öngazgatási funkcióiban illetve szerepeiben, az angazsálás összefüggései az általános tanulmányi eredménnyel. A kutatás során az osztályfőnökök becslése alapján felmértük a tanulók aktivitását is ezen funkciók betöltésében.

Kiinduló hipotézisek

A kutatás kiinduló hipotézisei a következők voltak:

1. Az alsó tagozaton nincs számbeli különbség a fiúk és a lányok között, az osztályközösség legfontosabb öngazgatási funkcióinak betöltését illetően.

2. A felső tagozaton a lányokat a fiúknál gyakrabban angazsálják az osztályközösség legfontosabb funkcióinak betöltésére.

3. A legfontosabb öngazgatási funkciók betöltésére angazsált fiúk és lányok átlagos tanulmányi eredménye között nincs jelentős eltérés.

4. Nincs jelentős eltérés az illető öngazgatási funkcióból eredő feladatok teljesítése tekintetében a fiúk és a lányok között — az osztályfőnökök becslése alapján.

A kutatási mintavétel

A kutatást 1979-ben végeztük, Vajdaság SZAT 16 általános iskolájában, 10 község területéről: Újvidék, Szenttamás, Verbász, Titel, Zsablja, Petróc, Beocsin, Temerin, Kula és Bácspalánka. Az adatfelvételt az osztályközösségek legfontosabb öngazgatási funkcióival kapcsolatosan a következő szerkezeti összetételben végeztük:

I. osztály	52 tagozat	V. osztály	49 tagozat
II. osztály	54 tagozat	VI. osztály	51 tagozat
III. osztály	53 tagozat	VII. osztály	55 tagozat
IV. osztály	49 tagozat	VIII. osztály	50 tagozat
<hr/>		<hr/>	
208		205	

A megvizsgált tagozatok száma 413 volt.

Tekintettel arra, hogy a kutatás során azokkal a tanulókkal foglalkoztunk, akik az osztályközösség legfontosabb funkcióit töltik be (elnök, titkár, pénztáros, tisztaságfelügyelő), a vizsgált személyek száma 1652 volt. ($413 \times 4 = 1652$) A vizsgálati adatokat az osztályfőnökök szolgáltatták.

A kutatás technikája

Az adatfelvételhez egy e célra szerkesztett kérdőívet használtunk; általa jutottunk a bennünket érdeklő adatokhoz azokról a tanulókról, akiknek az osztályközösségek „bizalmat szavaztak” a legfelelősebb öngazgatási funkciók betöltéséhez. Ezek az adatok a következők voltak: a tanuló neme, félévi osztályzatainak átlaga, és melyik funkciót tölti be.

Az osztályfőnöktől azt kértük, hogy ötfokú becslési skálán fejezze ki, milyen minőségű tevékenységet fejt ki a tanuló az illető öngazgatási megbízatásból eredő feladatok teljesítésében.

A kutatás eredményei

Tekintettel arra, hogy a kutatás még folyamatban van, csak azokat az adatokat adjuk közre, melyek a fiúk és lányok közötti különbségre vonatkoznak, az osztályközösség legfontosabb öngazgatási funkcióiban való angazsáltságukat illetően (I. osztálytól VIII-ig), valamint annak vizsgálatát, hogy ez összefüggésben áll-e a tanulók tanulmányi eredményével. Emellett az öngazgatási funkciókból eredő feladatok teljesítésében megnyilvánuló aktivitásuk minőségére vonatkozó adatokat is közöljük, az osztályfőnökök becélése alapján.

Az osztályközösségben betöltött funkciók — a fiúk és lányok angazsáltsága közötti különbség

Az 1. számú táblázat azoknak a fiúknak és lányoknak a számát tartalmazza, akik az osztályközösség legfontosabb öngazgatási megbízásait látják el.

1. sz. táblázat

Osztály	Elnök		Titkár		Pénzt.		Tiszt. f.		Összesen	
	F	L	F	L	F	L	F	L	F	L
I.	30	22	26	26	22	30	15	37	93	115
II.	24	30	21	33	25	29	24	30	94	122
III.	17	36	29	24	20	33	17	36	83	129
IV.	23	26	19	30	22	27	16	33	80	116
I—IV.	94	114	95	113	89	119	72	136	350	482
V.	23	26	21	28	16	33	15	34	75	121
VI.	20	31	11	40	9	42	13	38	53	151
VII.	23	32	13	42	19	36	21	34	76	144
VIII.	20	30	10	40	22	28	24	26	76	144
V—VIII.	86	119	55	150	66	139	73	132	280	540
I—VIII.	180	233	150	263	115	258	145	268	630	1022

Ha külön-külön vizsgáljuk a különbségeket, megállapíthatjuk, hogy az osztályközösség meghatározott funkcióiba való megválasztás tekintetében nyilvánvaló különbség van a fiúk és a lányok között, legnagyobb részben a lányok javára. A 32 lehető eltérés közül (4 funkció \times 8 osztály) 29-ben a lányok vannak előnyben, 2-ben (az I. osztályban az elnöki, a III. osztályban a titkári funkció esetében) a fiúk, az I. osztály titkári funkciójánál pedig nincs eltérés.

Amennyiben az első illetve felső tagozatokat összevontan vizsgáljuk, minden különbség a lányok javára dől.

Hogy az említett eltérésekre vonatkozóan megbízható következtetésekhez juthassunk, X^2 -próba igénybevételel szignifikancia-számítást

végeztünk, ami lehetővé tette annak megállapítását, hogy az eltérések statisztikailag jelentősek (szignifikánsak)-e vagy sem. A kapott X^2 -értékeket a 2. számú táblázat szemlélteti.

2. sz. táblázat

Osztály	Elnök	Titkár	Pénzt.	Tiszt. f.
I.	1,22	0,00	1,22	9,30**
II.	0,66	2,66	0,30	0,66
III.	6,82**	0,48	3,18	6,82**
IV.	0,18	2,46	0,50	5,90**
I—IV.	1,92	1,56	4,32*	19,70**
V.	0,18	1,00	5,90*	7,36**
VI.	2,38	16,46**	20,36**	12,26**
VII.	1,48	15,28**	4,26*	3,08
VIII.	2,00	18,00**	0,72	0,08
V—VIII.	5,32 *	44,02**	26,00**	16,98**
I—VIII.	6,80**	30,92**	25,68**	36,64**

MEGJEGYZÉS:

* az eltérések 95%₀ valószínűségi szinten szignifikánsak

** az eltérések 99%₀ valószínűségi szinten szignifikánsak

Ha az eltéréseket külön-külön vizsgáljuk, megállapíthatjuk, hogy az alsó tagozatokon lehető 16 különbség közül 4 szignifikáns, éspedig: az I. osztályban a tisztaságfelügyelő (95% valószínűséggel), a III. osztályban az elnök és a pénztáros (mindkettő 99% valószínűséggel), a IV. osztályban pedig ismét a tisztaságfelügyelő (95% valószínűséggel), Minden egyes statisztikailag jelentős különbség a lányok javára dől. A többi eltérés statisztikailag még 95% valószínűséggel sem szignifikáns. Az alsó tagozatok adatainak összevonásával kapott összesített eredményekből az tűnik ki, hogy az elnöki és a titkári funkciók szignifikanciája nem éri el a 95% valószínűségi szintet, ezzel szemben a pénztáros 95%, a tisztaságfelügyelő pedig 99% valószínűségi szinten szignifikáns — mindkét esetben a lányok javára.

Tekintet nélkül arra, hogy az eltéréseknek csak kis hányada szignifikáns, nyilvánvaló, hogy az eltérések nem véletlenszerűek (a 16 eltérésből 13 a lányok nagyobb fokú angazsátságát bizonyítja és csak 2 a fiúkét); kiinduló hipotézisünk nem nyert megerősítést, mivel szemmel látható, hogy az angazsátság tekintetében a lányok vannak előnyben, jóllehet az eltéréseknek csak kisebb hányada szignifikáns.

Hasonló irányzat figyelhető meg a felső tagozatokon is, azzal a különbséggel, hogy az eltérések fele statisztikailag is jelentős — mind a lányok javára.

Az eltéréseknek ebből a trendjéből arra következtethetünk, hogy a lányok gyakoribb megválasztása a legfontosabb öngazgatási funkciók betöltésére statisztikailag jelentős, ami megerősíti második kiinduló hipotézisünket.

*Az osztályközösségben betöltött funkciók és
a tanulmányi eredmény*

Azt is célul tűztük ki egyebek mellett, hogy megvizsgáljuk a legfontosabb öngazgatási funkciókba választott tanulók átlagos tanulmányi eredményét, valamint hogy megállapítsuk a fiúk és a lányok tanulmányi eredménye közötti különbségeket.

A 3. számú táblázat a tanulók általános tanulmányi eredményét mutatja be az 1978/79. tanév első félévi tanulmányi átlagai alapján. Tekintettel arra, hogy Vajdaságban az I. osztályosokat félévben nem osztályozzák számszerű osztályzattal, az ő tanulmányi eredményeiket nem elemezhetjük.

Osztály	Elnök		Títká		Pénzt.		Tiszt. f.	
	F	L	F	L	F	L	F	L
II.	4,92	4,97	4,84	4,87	4,80	4,87	4,45	4,86
III.	4,74	4,93	4,75	4,74	4,69	4,72	4,38	4,60
IV.	4,79	4,95	4,57	4,76	4,64	4,59	4,23	4,38
V.	4,54	4,76	4,21	4,59	4,31	4,53	3,68	4,14
VI.	4,57	4,74	4,38	4,52	3,94	4,38	4,11	3,91
VII.	4,44	4,67	4,31	4,44	4,06	4,11	3,78	4,01
VIII.	4,22	4,73	3,73	4,28	3,65	3,95	3,29	3,72

A 3. számú táblázat adatai arról tanúskodnak, hogy a legfontosabb öngazgatási funkciókba azokat a tanulókat választják, akiknek magas az átlagos tanulmányi eredményük. Általános és meggyőző jelenség, hogy ezekbe a funkciókba elsősorban a kitűnő, majd a jeles rendű tanulókat választják. Jóval ritkábban választanak jó vagy elégséges tanulmányi átlagú tanulót.

A megválasztott tanulók átlagos tanulmányi eredményének szélső értékei a 4,97 (az elnöki tisztségre választott II. osztályos lányok) és a 3,29 (a tisztaságfelügyelő funkciójába választott fiúk a VIII. osztályban). Ez azt bizonyítja, hogy a tanulmányi eredmény az osztályközösség legfontosabb funkcióiba való választás rendkívül lényeges kritériuma.

Ha a megválasztott fiúk és lányok átlagos tanulmányi eredményét végigkísérjük a II. osztálytól a VIII-ig, megállapíthatjuk, hogy az minden funkcióban csökken, vagyis a magasabb osztályokban a megválasztott tanulók tanulmányi átlaga alacsonyabb. Más szóval: az V—VIII. osztályokban ezekbe a funkciókba gyakrabban választanak jeles vagy jó rendű tanulókat, mint az alsó tagozatokon. Ez különösen szembevető a VII. és VIII. osztályok esetében. Mindebből arra következtethetünk, hogy a magasabb osztályos tanulók, az említett tisztségekbe való választás alkalmával a tanulmányi eredmény mellett gyakran más személyiségtulajdonságokat is tekintetbe vesznek.

Jellemző az is, hogy az elnökké választott fiúk és lányok tanulmányi átlaga magasan a legjobb, ezt követik a titkárrá, majd a pénztárosra választottaké, a leggyöngébb pedig — jóllehet viszonylag még ez is meglehetősen magas — a tisztaságfelügyelővé választott tanulók átlageredménye.

A közölt adatokból az is kitűnik, hogy a megválasztott fiúk és lányok átlagos tanulmányi eredménye között nyilvánvaló különbség van — általában a lányok javára. A lányoknak II. osztálytól VIII-ig minden funkcióban jobb a tanulmányi átlaga, kivéve a III. osztályos titkárokat és pénztárosokat, valamint a VI. osztályos tisztaságfelügyelőket; az ezekkel megbízott fiúknak valamivel magasabb a tanulmányi átlaga.

Az átlagos tanulmányi eredmények közötti eltérések meglehetősen kiegyensúlyozatlanok: 0,01 és 0,55 között mozognak. A 3. számú táblázat adataiból megállapítható, hogy a fiúk és a lányok tanulmányi átlaga közötti eltérések néhol jelentéktelenek, másutt ezzel szemben (a nagyobb róku eltérések) statisztikailag is jelentősek. Így például a VIII. osztályos titkárok esetében a fiúk és a lányok átlagos tanulmányi eredménye közötti különbség ($M_1 - M_2$) 0,55. A különbség szignifikanciáját t-próbával ellenőriztük. A kapott t-érték 2,11 ($df = 48$), ami azt jelenti, hogy a különbség 95% valószínűségi szinten szignifikáns.

Hasonló módon vizsgáltuk meg a VIII. osztályos elnökök esetében is a fiúk és a lányok tanulmányi átlaga közötti különbségeket is. Ez a különbség 0,51, a kapott t-érték 3,64 ($df = 48$), ebből az következik, hogy a különbség 99% valószínűségi szinten szignifikáns.

Tekintettel arra, hogy a vizsgált osztályokban és funkciókban — az említett három esetet kivéve — mindenütt magasabb a lányok tanulmányi átlaga, továbbá hogy a különbségek egyike-másika statisztikailag is jelentős (szignifikáns), megállapítható, hogy a legfontosabb öngazdáltsági funkciókba választott fiúk és lányok tanulmányi átlageredménye között különbségek vannak a lányok javára, ami egyúttal azt is jelenti, hogy az ezzel a problémával kapcsolatosan felállított kiinduló hipotézis nem nyert megerősítést.

A tevékenységben mutatkozó különbségek

Tekintettel arra, hogy az osztályközösségben végzett tevékenység közvetlenül nehezen értékelhető, azt a megoldást választottuk, hogy az osztályfőnökök ötfokú becslési skála alkalmazásával értékelték a tanulók aktivitását. Az aktivitás minőségét kifejező becslési átlagokat a 4. sz. táblázat tartalmazza.

Osztály	Elnök		Titkár		Pénzt.		Tiszt. fl.	
	F	L	F	L	F	L	F	L
I.	4,63	4,77	4,61	4,38	4,73	4,57	4,33	4,49
II.	4,75	4,83	4,62	4,70	4,84	4,79	4,62	4,77
III.	4,59	4,86	4,69	4,67	4,75	4,94	4,59	4,67
IV.	4,70	4,85	4,68	4,77	4,73	4,85	4,62	4,58
V.	4,39	4,81	4,33	4,54	4,56	4,70	4,33	4,47
VI.	4,60	4,74	4,27	4,77	4,78	4,93	4,31	4,58
VII.	4,61	4,81	4,46	4,62	4,21	4,72	4,48	4,59
VIII.	4,45	4,80	4,30	4,67	4,54	4,75	3,79	4,46

Az adatok arról tanúskodnak, hogy az osztályközösség funkcióiban végzett tevékenységet magasra értékelték az osztályfőnökök. Az átlagértékek 3,79 és 4,94 között mozognak. A 64 átlagérték közül 48 a kitűnő, 16 a jeles. Gyakoribbak a kitűnő átlagértékek az alsó tagozaton: a 32-ből 29, a felsőn ugyanennyiből csak 19. Gyakorlatilag ez azt jelenti, hogy az I—IV. osztályosok tevékenységét átlagosan magasabbra értékelték. Jellemző az is, és ez különösen a felső tagozaton jut kifejezésre, hogy a tisztaságfelügyelők tevékenységét némileg alacsonyabbra értékelték.

A fiúk és a lányok tevékenységének értékelésében mutatkozó eltérések is nyilvánvalók. Az I. osztályos titkárok és pénztárosok, a II. osztályos pénztárosok, a III. osztályos titkárok és a IV. osztályos tisztaságfelügyelők kivételével a lányok aktivitása mind a nyolc osztályban magasabb átlagot mutat, mint a fiúké. Más szóval: általános jelenség, hogy az osztályfőnökök magasabb értékűre becsülték a lányok aktivitását az osztályközösség legfontosabb öngazgatási funkcióiból eredő feladatok teljesítésében. Ezek a különbségek különösen az V—VIII. osztályokban nyilvánvalók.

A felállított hipotézis hitelesítése érdekében, az aktivitás minőségi átlagértékeinek szignifikanciáját t -próbával ellenőriztük.

Az V. osztály elnöki funkciójának elemzésénél, a fiúk és a lányok aktivitásának becslési átlagértéke közötti különbség 0,42. A kapott t -érték 3,00 ($df = 47$), vagyis a különbség 99% valószínűségi szinten jelentős.

A VII. osztályos pénztárosok esetében a fiúk és a lányok átlaga közötti eltérés 0,57, ami 95% valószínűségű szignifikáns különbséget jelent, mivel a kapott t -érték 2,37 ($df = 47$).

A VIII. osztályos elnököknél a fiúk és a lányok aktivitásának értékelése 0,35 átlagérték-különbséget mutat. Ez a különbség úgyszintén 95% valószínűségi szinten szignifikáns, mivel a kapott t -érték 2,50 ($df = 48$).

Mind az említett szignifikáns eltérések, mind pedig a kapott adatok tendenciája azt a következtetést sugallja, hogy az osztályfőnökök a lányok tevékenységét az osztályközösség legfontosabb öngazgatási megbízatásaiból eredő feladatok teljesítésében magasabb átlagosztályzattal ér-

tékelik a fiúkénál. Az eltérés a felső tagozaton nyilvánul meg kifejezetten. A kapott adatok nem támasztották alá a negyedik kiinduló hipotézist.

Zárókövetkeztetések

A kutatás során kapott, és az előzőekben közölt adatok alapján az alábbi következtetésekhez jutottunk:

— A lányokat I-től VIII. osztályig jelentősen gyakrabban választják az osztályközösség legfontosabb öngazgatási funkcióiba, mint a fiúkat.

— A tanulmányi eredmény rendkívül fontos kritériuma az említett funkciókba való választásnak. Leggyakrabban a kitűnő és a jeles rendű tanulókat választják. Az általános iskola felső osztályaiban a tanulmányi átlageredmény, mint választási kritérium, veszt a jelentőségéből; feltehetően a tanulók egyéb kvalitásainak figyelembevétele következtében.

— Az elnöki tisztségre választott tanulók tanulmányi eredménye általában a legjobb, a többi tisztségre választott tanuló eredményéhez viszonyítva.

— Az öngazgatási funkciókba választott lányok átlagos tanulmányi eredménye jobb a fiúkénál.

— A megbízatásokból eredő feladatok teljesítésében megnyilvánuló aktivitást az osztályfőnökök általában rendkívül magasan értékelik; a lányok tevékenységének minősége magasabb átlagértékelést kapott.

A fenti következtetések bizonyos kérdéseket vetnek fel. Miért választják gyakrabban a lányokat? Vajon ők ezeknek a megbízatásoknak a teljesítésében lelkiismeretesebbek, rendszeresebbek, szorgalmasabbak-e a fiúknál? Kérdés az is, hogy ezek a funkciók megtisztelő kötelezettségek-e, vagy olyan kötelezettségek, melyeket egyszerűen „kiosztanak” — gyakrabban a lányokra. Mindezek alapján érdekes volna felkutatni azokat az okokat, amelyek oda hatnak, hogy a lányok gyakrabban kerülnek ezekbe a funkciókba.

Érdekes volna azt is tovább követni, vajon a lányoknak ez a „privilegiuma” megmarad-e a középiskolában is. Ha igen, hol kezdődik a férfiak javára történő differenciálódás, mely a társadalomban nyilvánvaló?

A kutatás során az osztályfőnökök becslése alapján adatokhoz jutottunk a vizsgált funkciókból eredő feladatok teljesítésének minőségéről is. Nem kevésbé érdekes feladat volna megtudni a tanulók értékítéleteit is, az említett megbízatásokból eredő feladatok teljesítését illetően, valamint megismerni azokkal a kritériumokkal, amelyek a tanulmányi eredmény mellett a felsorolt tisztségekbe történő megválasztásban szerephez jutnak.

Az ezekre, és sok más, itt fel nem vetett kérdésre adandó válaszoknak gyakorlati implikációi is vannak.

Fordította SZÖLLŐSY VAGÓ László

Jegyzetek

- ¹ Lynn, D. B.: Parental and Sex Role Identification, Berkeley, Mc. Cutchan Publ. Corp. 1969. 14—19. oldal
- ² Mladenović, U.: Poželjne osobine kojima se teži u gajenju dečaka i devojčica, Materijali sa V. kongresa psihologa Jugoslavije, Skopje, 1975. 167—179. old.
- ³ Mladenović, U.: Uloga pola kome dete pripada i prihvatanje te uloge (Magistarski rad), Novi Sad, 1976. 66—82. old.
- ⁴ Smiljanić—Čolanović: Razvoj prihvatanja uloge svoga pola, Psihološke rasprave (Materijali sa IV. kongresa psihologa Jugoslavije na Bledu), Ljubljana, 1972. 180—185. oldal
- ⁵ Mladenović, U.: Uloga pola . . . 82—150. oldal

Egyéb felhasznált irodalom

- Petz, B.: Osnovne statističke metode, Izdavački zavod Jugoslovenske akademije znanosti i umjetnosti, Zagreb, 1970.
- Rot, N.: Osnovi socijalne psihologije, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva SR Srbije, Beograd, 1973.
- Smiljanić, V.: Uticaj porodice i društva na socijalizaciju uloge pola kome dete pripada, Porodica i socijalizacija mladih, Savet za vaspitanje i zaštitu dece Jugoslavije, Beograd, 1970.

Rezime

Učeničko samoupravljanje u odeljenjskoj zajednici — razlike u angažovanju učenika i učenica

Na bazi empirijskog istraživanja, vršenog 1979. godine u 16 osnovnih škola SAPV, autor sagledava neke aspekte angažovanja dečaka i devojčica u učeničkom samoupravljanju odeljenjskoj zajednici, kroz najvažnije samoupravne funkcije odnosno uloge u osnovnoj školi i zavisnost angažovanja učenika od njihovog prosečnog školskog uspeha. Istraživanjem je obuhvaćena i procena kvaliteta aktivnosti učenika u obavljanju ovih funkcija od strane odeljenjskih starešina.

Prvi obrađeni podaci govore o tome, da su devojčice znatno češće birane za samoupravne funkcije u odeljenjskim zajednicama od svojih vršnjaka, da je školski uspeh veoma važan kriterijum prilikom izbora, naročito u nižim razredima, dok se u višim razredima osnovne škole sve češće uvažavaju i drugi kriterijumi. Za predsednika odeljenske zajednice najčešće se biraju učenici sa najboljim školskim uspehom, a devojčice izabrane za sve funkcije imaju u proseku bolji školski uspeh od dečaka.

Istraživanjem se ne zaključuje tema; sam autor navodi moguće dalje pravce razmatranja.

Резюме

Самоуправление учеников в содружестве классов -различия в участвовании учеников и учениц в органах самоуправления

На основе эмпирических исследований, проведённых в течение 1979 года в 16 начальных школах Социалистического Автономного Края Воеводина автор заинтересовался вопросами в связи с участием учеников и учениц в самоуправлении в рамках содружества классов и средней успеваемости этих учеников и учениц. Исследования, проведённые автором, включают и оценку учеснической деятельности этого рода их классными руководителями.

Первые данные свидетельствуют о том, что девушек гораздо чаще избирают в самоуправленческие органы содружества классов, чем их сверстников, что успеваемость учеников является весьма важным фактором, особенно в младших классах начальной школы, пока в старших классах чаще принимаются во внимание и другие качества учеников. Председателем содружества класса избирается чаще всего ученик с лучшей успеваемостью, а что касается выбора девушек в самоуправленческие органы, их успеваемость в среднем лучше, чем у мальчиков.

Настоящим исследованием не охвачены все возможные аспекты этой проблемы. Самым автором уже намечены дальнейшие пути будущих исследований.